

VENDIM
Nr. 17, datë 15.3.2016

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja,	kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Vladimir Kristo,	anëtar i	“	“
Sokol Berberi,	anëtar i	“	“
Fatmir Hoxha,	anëtar i	“	“
Gani Dizdari,	anëtar i	“	“
Besnik Imeraj	anëtar i	“	“
Fatos Lulo	anëtar i	“	“
Vitore Tusha,	anëtare e	“	“

me sekretare Edmira Babaj, në datën 17.12.2015 mori në shqyrtim, mbi bazë dokumentesh, çështjen me nr. 57/15 Akti që i përket:

KËRKUES: Urbain Masena

SUBJEKTE TË INTERESUARA:

Dallëndyshe Haruni (Hristopulo), Zyra e Përmbarrimit Tiranë, Ministria e Drejtësisë

OBJEKTI: Konstatimi i cenimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, si pasojë e mosekzekutimit të vendimit gjyqësor të formës së prerë nr. 9376, datë 3.11.2008, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, brenda një afati të arsyeshëm;

Konstatimi i cenimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, si rezultat i mosgjykimit brenda një afati të arsyeshëm të çështjes familjare nr. 9658, regjistruar nga Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, në datën 1.4.2014;

Konstatimi i shkeljes së nenit 8 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

BAZA LIGJORE: Nenet 4, 29, 41, 42, 131/f, 134/1/g dhe 134/2 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; nenet 6, 8 dhe 13 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut; ligji nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatoren e çështjes Vitore Tusha, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkuarit, që kërkoj pranimin e kërkesës, dhe prapësimet me shkrim të subjektit të interesuar, Ministria e Drejtësisë, që kërkoj rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Kërkuesi është babai i një fëmije të lindur në vitin 2002 nga bashkëjetesa me shtetasen Dallëndyshe Haruni (subjekti i interesuar). Pas ndërprerjes së bashkëjetesës dhe largimit nga shtëpia të Dallëndyshe Harunit bashkë me vajzën, kërkuesi i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë me kërkesëpadi me objekt “Ushtrimi i përgjegjësisë prindërore në lidhje me fëmijën E.H.”.

2. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr. 9376, datë 3.11.2008, ka vendosur: *“Rrëzimin e kërkesëpadisë; ushtrimin e përgjegjësisë prindërore për fëmijën E.H. nga e ëma e saj; të drejtën e paditësit të takohet me fëmijën çdo të shtunë ora 10:00 e mëngjesit deri në orën 10:00 të mëngjesit të ditës së diel, si dhe ta marrë atë për pushime verore çdo muaj korrik të çdo viti; detyrimin e paditësit të paguajë për fëmijën e tij një detyrim ushqimor në masën 10 000 lekë të rinj çdo muaj. Ky detyrim fillon nga data e ngritjes së padisë, 5.5.2008”.*

3. Kërkuesi për të përmbushur detyrimet që rridhnin nga vendimi i formës së prerë, tashmë titull ekzekutiv, i është drejtuar Zyres Përmbarrimore Tiranë, e cila ka filluar procedurat me lajmërimin e subjektit të interesuar, Dallëndyshe Haruni, për ekzekutimin vullnetar të vendimit (shkresa nr. 105 prot., datë 15.10.2010). Zyra Përmbarrimore Tiranë nuk ka mundur të vërë në ekzekutim vendimin gjyqësor të formës së prerë, pasi në vitin 2010 Dallëndyshe Haruni është larguar bashkë me vajzën në

Greqi., fakt i cili, sipas kërkesit, provohet edhe nga shkresa nr. 7583/3 prot., datë 28.12.2012, e Ministrisë së Brendshme.

4. Nga ana tjetër, subjekti i interesuar i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë me kërkesëpadi me objekt *“Ndryshimin e vendimit të formës së prerë nr. 9376, datë 3.11.2008 për sa i takon mënyrës, orareve dhe kohës së takimit të ushtrimit të përgjegjësisë prindërore...duke i njohur babait të drejtën e takimit gjatë muajit gusht për pushimet verore nga data 1-30 gusht dhe në muajin dhjetor nga data 24 dhjetor – 15 janar dhe çdo vit një javë për pashkët ortodokse sipas periudhës”*. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr. 7623, datë 4.10.2011, ka vendosur rrëzimin e kërkesëpadisë. Subjekti i interesuar ka paraqitur ankim në Gjykatën e Apelit Tiranë, e cila, me vendimin nr. 731, datë 30.3.2012, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të mësipërm. Edhe Gjykata e Lartë, pasi ka marrë në shqyrtim rekursin e paraqitur nga Dallëndyshe Haruni, me vendimin nr. 00-2015-725, datë 5.3.2015, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të mësipërm.

5. Në vitin 2014 edhe kërkesi i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, me kërkesëpadi me objekt *“Ndryshimin e vendimit të formës së prerë nr. 9376, datë 3.11.2008 dhe ndryshimin e mbiemrit të fëmijës nga Haruni në Masena”*. Sipas kërkesit, procesi deri në momentin e paraqitjes së kërkesës në Gjykatën Kushtetuese nuk kishte përfunduar ende.

II

6. Kërkesi i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese në datën 27.4.2015, me kërkesë për:

6.1 Konstatimin e cenimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor si pasojë e mosekzekutimit brenda një afati të arsyeshëm të vendimit gjyqësor të formës së prerë nr. 9376, datë 3.11.2008, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë. Konkretisht ai pretendon se:

6.1.1 Autoritetet shtetërore shqiptare kanë neglizhuar dhe nuk kanë bërë përpjekje për të garantuar respektimin e të drejtave të kërkesit. Madje ato kanë dështuar në zbatimin e detyrimeve që burojnë nga aktet ndërkombëtare të ratifikuara dhe pjesë të sistemit juridik vendas.

6.1.2 Edhe pse shteti shqiptar ka ratifikuar Konventën e Hagës mbi Aspekte të Rrëmbimit Ndërkombëtar të Fëmijës, përsëri autoritetet nuk kanë reaguar për të vënë në ekzekutim vendimin gjyqësor të formës së prerë.

6.2 Cenimin e nenit 8 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, pasi pavarësisht ratifikimit të Konventës së Hagës nga autoritetet shqiptare, në Shqipëri ende mungon një kuadër alternativ ligjor që t'i ofrojë kërkesit mbrojtjen e duhur praktike dhe efektive që kërkohet nga neni 8 i Konventës dhe qëndrimi i GJEDNJ-së në çështjen *“Bajrami kundër Shqipërisë”*.

6.3 Konstatimin e cenimit të së drejtës për një proces të rregullt si rrjedhojë e mosgjykimit brenda një afati të arsyeshëm të çështjes familjare nr. 9658, e regjistruar në datën 1.4.2014 nga Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë. Edhe pse kërkesi ka vënë në dispozicion të gjykatës adresën e subjektit të interesuar, seancat përsëri janë shtyrë në mënyrë të vazhdueshme dhe nuk është marrë asnjë masë për njoftimin e palës tjetër, me justifikimin e nevojës së paraqitjes së fëmijës që psikologu të bëjë vlerësimet përkatëse.

6.4 Mungesa e një mjeti ankimi efektiv kundër vonesës së theksuar në gjykimin e çështjes e legjitimon kërkesin në paraqitjen e ankimit kushtetues, në referim të neneve 131/f dhe 134/ të Kushtetutës dhe nenit 13 të KEDNJ-së.

7. Subjekti i interesuar, Zyra Përmbartimore Tiranë, me shkresën nr. 5691 prot., datë 30.6.2015, paraqiti dosjen përmbartimore për çështjen nr. 17, datë 21.11.2013, ku pasqyrohen të gjitha veprimet e kryera nga ana e tij në funksion të ekzekutimit të vendimit gjyqësor të formës së prerë.

8. Subjekti i interesuar, Ministria e Drejtësisë, ka prapësuar me shkrim si vijon:

8.1 Njohja e vendimit civil të gjykatës shqiptare nga autoritetet greke kërkohet nga vetë personi i interesuar vetëm pasi të jetë përkthyer dhe legalizuar, sipas parashikimeve ligjore dhe konform marrëveshjes dypalëshe ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe Republikës së Greqisë *“Për ndihmë gjyqësore në çështjet civile dhe penale”*. Kërkesi është sqaruar e orientuar zyrtarisht lidhur me këto detyrime, si dhe për faktin se kërkesa nuk paraqitet në Ministrinë e Drejtësisë, por pala e interesuar e

inicion procesin pranë gjykatës që ka dhënë vendimin, e cila e paraqet më pas atë në Ministrinë e Drejtësisë.

8.2 Sipas marrëveshjes dypalëshe, si dhe bazuar në nenin 219 të Kodit të Procedurës Civile, Ministria e Drejtësisë është autoriteti qendror që realizon komunikimin ndërmjet autoriteteve gjyqësore dhe i kërkon ndihmën juridike organit kompetent të shtetit tjetër. Nisur nga këto detyrime, Ministria e Drejtësisë ka marrë të gjitha masat e nevojshme dhe të duhura për të orientuar kërkuesin në procesin e ekzekutimit të vendimit, duke mbajtur parasysh edhe rrethanat e veçanta të çështjes.

8.3 Kërkuesi nuk legjitimohet për sa i takon kërkimit për konstatimin e cenimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor si rezultat i zgjatjes së gjykimit të dytë të regjistruar në vitin 2014, pasi nuk ka shteruar mjetet juridike në dispozicion. Procesi gjyqësor ka përfunduar me vendimin nr. 7699, datë 13.10.2015 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, që ka vendosur pushimin e gjykimit si rezultat i mosparaqitjes pa shkaqe të arsyeshme të palëve ndërgjyqëse, edhe pse ato kanë pasur dijeni rregullisht. Ky vendim ka marrë formë të prerë në datën 13.10.2015.

8.4 Për më tepër, kërkuesi nuk i është drejtuar Ministrisë së Drejtësisë nëpërmjet ndonjë ankese për zvarritje të procesit gjyqësor. Po ashtu nuk ka ndonjë ankesë të përcjellë nga Këshilli i Lartë i Drejtësisë lidhur me këtë çështje në kuadër të memorandumit të bashkëpunimit “Për shmangien e mbivendosjes së kompetencave të inspektimit gjyqësor”.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Lidhur me legjitimitimin e kërkuesit

9. Gjykata ka vlerësuar vazhdimisht se çështja e legjitimitimit të kërkuesit lidhet drejtpërdrejt me iniciimin e një procesi kushtetues. Individidi, në kuptim të neneve 131, shkronja “P”, 134, pika 1, shkronja “g” dhe 134, pika 2, të Kushtetutës, mund të vërë në lëvizje këtë Gjykatë për çështje që lidhen me interesat e tij, kur pretendon se i janë cenuar të drejtat kushtetuese për një proces të rregullt ligjor, pasi të ketë shteruar të gjitha mjetet juridike, çka nënkupton se ankuesi duhet të shfrytëzojë në rrugë normale mjetet juridike, të cilat janë të përshtatshme, të disponueshme dhe efikase për një çështje konkrete (*shih vendimet nr. 6, datë 31.3.2006; nr. 27, datë 20.6.2007; nr. 1, datë 19.1.2009, të Gjykatës Kushtetuese*). Në këtë kuptim, Gjykata vlerëson se kërkuesi legjitimohet të vërë në lëvizje këtë gjykim kushtetues.

10. Po ashtu, bazuar në jurisprudencën e konsoliduar kushtetuese, Gjykata vlerëson se çështja objekt shqyrtimi përfshihet në rrethin e çështjeve të juridiksionit kushtetues, pasi ekzekutimi i vendimit gjyqësor të formës së prerë nr. 9376, datë 3.11.2008, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, brenda një afati të arsyeshëm, është element i procesit të rregullt ligjor, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6/1 të KEDNJ-së.

B. Për pretendimin për mosëkzekutimin e vendimit gjyqësor të formës së prerë brenda një afati të arsyeshëm

11. Gjykata ka theksuar se ekzekutimi i vendimit përbën një element thelbësor të shtetit të së drejtës e të vetë nocionit të gjykimit të drejtë. Asnjë organ shtetëror nuk mund të vërë në diskutim drejtësinë e vendimeve gjyqësore të formës së prerë dhe për rrjedhojë detyrohet të marrë masat përkatëse për zbatimin e tyre (*shih vendimet nr. 1, datë 19.1.2009; nr. 23, datë 17.5.2010; nr. 35, datë 27.10.2010; nr. 9, datë 14.2.2014; nr. 24, datë 22.4.2014, të Gjykatës Kushtetuese*).

12. Në një çështje që përfshin përcaktimin e një të drejte civile, kohëzgjatja e procedurave normalisht llogaritet nga momenti i fillimit të procedurës gjyqësore deri kur jepet vendimi dhe ekzekutohet ai. Faza ekzekutive konsiderohet si fazë e mëtejshme e të njëjtit proces. Në jurisprudencën konstante të Gjykatës, mbështetur edhe në jurisprudencën e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (GJEDNJ), është vlerësuar se kohëzgjatja e arsyeshme e procedimeve, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës, duhet të vlerësohet nën dritën e rrethanave të çështjes, duke marrë në konsideratë kompleksitetin e saj, sjelljen dhe interesin e kërkuesit, si dhe të autoriteteve përkatëse (*shih vendimet nr. 9, datë 1.4.2009; nr. 14, datë 15.4.2010; nr. 21, datë 3.6.2011; nr. 9, datë 14.2.2014, të Gjykatës Kushtetuese*).

13. Për rrjedhojë, Gjykata për të vlerësuar nëse në rastin konkret jemi përpara cenimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor si pasojë e mosekzekutimit të një vendimi gjyqësor të formës së prerë, në vijim çmon të analizojë secilin prej elementeve të sipërcituara.

i) Komplexiteti i çështjes

14. Gjykata ka ritheksuar vazhdimisht se për vlerësimin e kompleksitetit të procedimeve marrin rëndësi të gjitha aspektet e çështjes, përfshi objektin e saj, faktet e kundërshtuara dhe volumin e provave shkresore (*shih vendimet nr. 14, datë 15.4.2010; nr. 9, datë 14.2.2014, të Gjykatës Kushtetuese*).

15. Në çështje të cilat kanë për objekt të drejtat e fëmijëve, Gjykata ka mbajtur qëndrimin se në të gjitha veprimet që ndërmerren si nga institucionet publike ose private, nga gjykatat, nga autoritetet administrative ose nga organet legjislativë, interesi më i lartë i fëmijës duhet të jetë parësor. E drejta e fëmijës së ndarë nga njëri ose nga të dy prindërit (edhe kur prindërit banojnë në shtete të ndryshme), që të mbajë rregullisht marrëdhënie vetjake dhe takime të drejtpërdrejta me të dy prindërit e tij, me përjashtim të rasteve kur kjo nuk është në interesin më të lartë të fëmijës, duhet respektuar nga shteti (*shih nenet 3, 9/3 dhe 10/2 të Konventës mbi të Drejtat e Fëmijës dhe vendimin nr. 12, datë 15.4.2011, të Gjykatës Kushtetuese*).

16. Në rastin konkret, Gjykata konstaton se vendimi që kërkohet të vihet në ekzekutim ka të bëjë me të drejtën e kërkuarit, babait të fëmijës, që të takohet me të çdo të shtunë nga ora 10:00 e mëngjesit deri në orën 10:00 të mëngjesit të ditës së diel, si dhe ta marrë atë për pushime verore çdo muaj korrik të çdo viti.

17. Gjykata, duke vlerësuar faktin që vajza bashkë me nënën është larguar dhe jeton në Greqi, si dhe bazuar në natyrën e urdhërimeve të vendimit të formës së prerë, të cilat janë të vazhdueshme/periodike dhe në funksion të sigurimit të interesit të së miturës dhe mirëqenies së saj në të gjitha aspektet, çmon se çështja paraqitet komplekse.

ii) Lidhur me interesin dhe sjelljen e kërkuarit

18. Gjykata në jurisprudencën e saj është shprehur se vlerësimi i sjelljes dhe i interesit të kërkuarit është një element tjetër përcaktues i kohëzgjatjes së arsyeshme të procedimeve (*shih vendimet nr. 1, datë 19.1.2009; nr. 14, datë 15.4.2010; nr. 24, datë 27.4.2015, të Gjykatës Kushtetuese*).

19. Në çështjen në shqyrtim, kërkuari ka depozituar pranë Zyrës së Përmbaarimit Tiranë kërkesën për ekzekutimin e vendimit të formës së prerë në datën 9.7.2010. Po ashtu, kërkuari gjatë periudhës kohore 2010–2015, i është drejtuar në mënyrë të vazhdueshme edhe institucioneve të tjera shtetërore, si Presidentit të Republikës, Kryeministrit, Avokatit të Popullit, Ministrisë së Drejtësisë, Ministrisë së Brendshme, Drejtorisë së Përgjithshme të Policisë, Prokurorisë së Përgjithshme dhe institucioneve ndërkombëtare për mbrojtjen e të drejtave të fëmijëve (United Nation's Children Fund).

20. Në vështrim të sa më sipër, Gjykata vlerëson se kërkuari nuk është bërë pengesë për mosekzekutimin e vendimit të formës së prerë, pasi u është drejtuar vazhdimisht organeve shtetërore kompetente, ka bërë përpjekje dhe ka marrë sistematikisht masa për të kërkuar kthimin e së bijës nga Greqia në Shqipëri.

iii) Lidhur me sjelljen e subjektit të interesuar

21. Gjykata duke marrë në konsideratë rrethanat e çështjes, me qëllim garantimin e interesit më të lartë të fëmijës, vlerëson se subjekti i interesuar i ka pasur të gjitha mundësitë për zbatimin e vendimit të formës së prerë.

22. Megjithatë, Gjykata vëren se debitorja nuk ka treguar vullnet për ekzekutimin e vendimit të formës së prerë që nga momenti i lëshimit të urdhrit të ekzekutimit të vendimit e në vazhdim, madje me dashje direkte i është shmangur përmbushjes së detyrimeve ligjore. Ky vlerësim i Gjykatës bazohet në fakte si paraqitja nga Dallëndyshe Haruni e kërkesëpadisë me objekt ndryshimin e vendimit të formës së prerë, që u rrëzua në të gjitha shkallët e gjyqësorit, si dhe vendimi nr. 2724, datë 15.7.2015, i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, që e ka deklaruar atë fajtorë për kryerjen e veprës penale “Marrje e padrejtë e fëmijës”, e parashikuar nga neni 127 i Kodit Penal, dhe e ka dënuar atë me 100 000 lekë gjobë.

23. Në këtë kuptim, Gjykata vlerëson se sjellja e subjektit të interesuar, nënës së vajzës, ka qenë ndër shkaqet që kanë çuar në mosëkzekutimin brenda afatit të arsyeshëm të vendimit të formës së prerë.

iv) Lidhur me sjelljen e autoriteteve përgjegjëse

24. Gjykata ka nënvizuar vazhdimisht se në fazën e ekzekutimit të vendimeve marrin pjesë aktivisht jo vetëm palët, pra debitori dhe kreditori, por edhe organet kompetente të ngarkuara me ekzekutimin e vendimit gjyqësor të formës së prerë. Roli i këtyre organeve bëhet vendimtar kur debitori refuzon të ekzekutojë vullnetarisht detyrimin e tij karshi kreditorit. Në raste të tilla procesi i vendosjes në vend i një të drejte të shkelur përfshin jo vetëm vendimmarrjen e gjykatave, por edhe mënyrën e kryerjes së veprimeve konkrete të organeve përgjegjëse, të ngarkuara me ekzekutimin e vendimeve gjyqësore të formës së prerë (*shih vendimet nr. 6, datë 4.3.2010; nr. 24, datë 22.4.2014, të Gjykatës Kushtetuese*).

25. GJEDNJ-ja në çështje të këtij lloji ka vlerësuar se përshtatshmëria e një mase gjykohet nga shpejtësia e ekzekutimit të saj, meqenëse kalimi i kohës mund të ketë pasoja të pandreqshme për marrëdhëniet ndërmjet fëmijës dhe prindit që nuk jeton me të (*shih vendimin e GJEDNJ-së në çështjen Ignaccolo-Zenide kundër Rumanisë, nr. 31679/96, i datës 25 janar 2000, § 102*).

26. Nisur nga karakteristikat e çështjes në shqyrtim, Gjykata çmon të nevojshme të analizojë nëse përmbaruesi gjyqësor, si subjekti procedural në fushën e ekzekutimit të titujve ekzekutive, ka marrë masat e duhura dhe të përshtatshme për zbatimin e urdhrit të ekzekutimit, në përputhje me urdhërimet e vendimit gjyqësor të formës së prerë.

27. Nga rrethanat e çështjes konstatohet se Zyra e Përmbarrimit Tiranë, pasi është vënë në lëvizje nga kërkuesi në datën 9.7.2010, përmes kërkesës për ekzekutim të urdhrit të ekzekutimit, në datën 15.10.2010 ka nxjerrë lajmërimin për ekzekutim vullnetar. Po ashtu, nga materialet e vëna në dispozicion konstatohet se në datën 11.10.2013, Zyra e Përmbarrimit, bazuar edhe mbi kërkesën e kreditorit, ka vendosur transferimin e çështjes nr. 105 në Zyrën Përmbarrimore Krujë. Kjo e fundit, në datën 5.11.2013 ka vendosur dërgimin e çështjes përsëri në Zyrën e Përmbarrimit Tiranë, bazuar në kërkesën e kërkuesit, si dhe me argumentin se pala debitore, Dallëndyshe Haruni, ka vendbanim në Njësinë Bashkiake nr. 9, që është jashtë kompe-tencës së saj territoriale.

28. Gjykata konstaton se kërkuesi ka marrë dijeni zyrtarisht për vendndodhjen në Greqi të vajzës së tij dhe kohën e largimit nga Shqipëria me anë të përgjigjes së institucionit të Avokatit të Popullit të datës 22.1.2013, ku njoftohet se “*shtetaset Dallëndyshe Haruni dhe E.D., pas verifikimit të sistemit TIMS, rezultojnë të kenë dalë nga territori i RSH-së, në datën 3.2.2010 nga pika e kalimit kufitar Kakavijë*”.

29. Lajmërimi i Zyrës Përmbarrimore Tiranë për ekzekutim vullnetar të vendimit të formës së prerë nga ana e debitores mban datën 26.11.2013. Në kushtet e mosgjethjes së vendbanimit / vend-qëndrimit të saj, Zyra e Përmbarrimit Tiranë, me shkresat nr. 7136, datë 19.12.2013 dhe nr. 688, datë 23.1.2014, i është drejtuar Drejtorisë së Policisë së Qarkut, komisariateve të Policisë nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6, si dhe Njësisë Bashkiake nr. 9 për vënien në dispozicion të informacionit mbi vendndodhjen e D.H. Në datën 20.5.2014, Zyra Përmbarrimore i është drejtuar Drejtorisë së Përgjithshme të Policisë duke kërkuar mbështetje në ekzekutimin e vendimit gjyqësor të formës së prerë.

30. Në vlerësimin e Gjykatës, edhe pse përmbaruesi gjyqësor nuk ka tagër ligjor për të ndjekur procedurat e ekzekutimit të vendimit të formës së prerë jashtë territorit të Republikës së Shqipërisë, si pjesë e Drejtorisë së Përgjithshme të Përmbarrimit, institucion ky në varësi të Ministrisë së Drejtësisë, përmbaruesi duhet të kishte njoftuar Ministrinë e Drejtësisë lidhur me vështirësitë për zbatimin e vendimit në kuadër të detyrimit për informim periodik, parashikuar nga neni 30 i rregullores së organizimit dhe funksionimit të MD-së. Në mungesë të veprimeve të mësipërme, Gjykata vlerëson se sjellja e Zyrës Përmbarrimore Tiranë nuk ka qenë aktive dhe si e tillë nuk ka krijuar mundësi reale për zbatimin e vendimit gjyqësor të formës së prerë. Në rrethanat e çështjes konkrete, edhe pse masa e përmbaruesit për lajmërim për ekzekutim të detyrueshëm apo vendosja e gjobës ndaj debitores, ose dhe kallëzimi për ndjekje penale potencialisht mund të rezultojnë të pasuksesshme, përsëri Gjykata vlerëson se Zyra Përmbarrimore duhet të merrte të gjitha masat e nevojshme për t'i bërë efektive urdhërimet e vendimit të formës së prerë.

31. Gjykata rithekson qëndrimin se detyrimi për të mbrojtur interesin e fëmijës është një parim thelbësor në sistemin juridik shqiptar dhe, në këtë kuptim, nënvizon se institucionet shtetërore kanë detyrimin t'i trajtojnë me përparësi dhe shpejtësi çështjet, të cilat lidhen me interesat e fëmijëve. Gjykata vlerëson se në rastin konkret detyrimi i institucioneve shtetërore për të zbatuar në mënyrë efektive konventat ndërkombëtare të ratifikuara me ligj buron jo vetëm nga statusi i së drejtës ndërkombëtare në rendin juridik vendas, por edhe nga angazhimet për mbrojtjen e të drejtave në mënyrë konkrete dhe efektive (*shih vendimin nr. 24 datë 21.4.2014, të Gjykatës Kushtetuese*)

32. Nisur nga specifikat e çështjes në fjalë, Gjykata, duke marrë në konsideratë detyrimet që burojnë për autoritetet shqiptarë nga ratifikimi i disa instrumenteve ndërkombëtare, si dhe bazuar në parashikimet e legjislacionit të brendshëm, në praktikën gjyqësore, jurisprudencën kushtetuese dhe në atë të GJEDNJ-së, vlerëson të analizojë veçanërisht sjelljen e Ministrisë së Drejtësisë, si autoritet qendror për përmbushjen e angazhimeve të shtetit shqiptar për njohjen dhe ekzekutimin e vendimeve gjyqësore.

33. Gjykata vëren se në parashtrimet e paraqitura me shkrim nga Ministria e Drejtësisë, midis të tjerash, analizohet edhe legjislacioni i zbatueshëm në çështjen konkrete, duke renditur Kushtetutën, ligjin nr. 7760, datë 14.10.1994 "Për ratifikimin e "Konventës ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe Republikës së Greqisë për ndihmën gjyqësore në çështjet civile dhe penale", Kodi Civil dhe ligji nr. 8678, datë 14.5.2001, "Për organizimin dhe funksionimin e Ministrisë së Drejtësisë" i ndryshuar.

34. Gjykata çmon të nevojshme të risjellë në vëmendje faktin se Republika e Shqipërisë ratifikuar një sërë instrumentesh ndërkombëtare për garantimin e të drejtave të fëmijëve, të cilat janë tashmë pjesë e sistemit juridik vendas.

35. Konventa e Kombeve të Bashkuara mbi të Drejtat e Fëmijëve (20 nëntor 1989), e cila është e ratifikuar nga Kuvendi i Shqipërisë me ligjin nr. 7531, datë 11.12.1991, "Për ratifikimin e "Konventës për të Drejtat e Fëmijës", u kërkon shteteve palë të marrin masa për të luftuar transferimin e paligjshëm të fëmijëve jashtë shtetit dhe moskthimin e tyre. Për këtë qëllim, shtetet duhet të nxitin lidhjen e marrëveshjeve dypalëshe dhe shumëpalëshe ose aderimin në marrëveshjet ekzistuese (*shih nenin 11*).

36. Në përmbushje të detyrimeve të mësipërme, ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe Republikës së Greqisë, është ratifikuar Konventa "Për ndihmën gjyqësore në çështjet civile dhe penale" (miratuar nga RSH –ja me ligjin nr. 7760, datë 14 tetor 1993). Palët kontraktuese janë angazhuar për të bashkëpunuar për njohjen dhe ekzekutimin e vendimeve gjyqësore të formës së prerë në territoret e tyre respektive në lidhje me çështjet civile, familjare dhe tregtare (*shih nenet 2, 3, 23 dhe 24 të konventës*).

37. Konventa e mësipërme, midis të tjerash, parashikon se autoritetet gjyqësore të Palëve Kontraktuese do të komunikojnë për qëllime të ndihmës gjyqësore me anë të organeve qendrore të tyre, duke parashikuar si të tilla Ministrinë e Drejtësisë dhe Prokurorinë e Përgjithshme për Shqipërinë. Konventa nuk përjashton edhe mundësinë e përdorimit të rrugës diplomatike si mundësi komunikimi (*neni 3*). Hapësira e ndihmës gjyqësore të ndërsjellë përfshin kryerjen e veprimeve procedurale, veçanërisht transmetimin dhe dorëzimin e dokumenteve, kryerjen e kërtimeve, vënien dorë dhe dorëzimin e provave, kryerjen e ekspertizës, marrjen në pyetje të të akuzuarve, dëshmitarëve, ekspertëve, paditësve e të të paditurve dhe të personave të tjerë, si dhe autopsinë gjyqësore (*neni 4*).

38. Përveç sa më sipër, Shqipëria ka ratifikuar edhe Konventën Evropiane mbi kontaktin në lidhje me fëmijët ("Konventa e Kontaktit", 15 maj 2003), e cila ka hyrë në fuqi për RSH-në në 1 shtator 2005. Objekti i saj është përcaktimi i parimeve të përgjithshme për zbatimin e vendimeve për kontaktin, për të vendosur masat e duhura mbrojtëse dhe garancitë që sigurojnë ushtrimin e duhur të kontaktit dhe kthimin e menjëhershëm të fëmijëve në fund të periudhës së kontaktit, si dhe vendosja e bashkëpunimit ndërmjet autoriteteve qendrore, autoriteteve gjyqësore e organeve të tjera, me qëllim që të nxisin dhe përmirësojnë kontaktin ndërmjet fëmijëve dhe prindërve të tyre, si dhe personave të tjerë që kanë lidhje familjare me fëmijët.

39. Gjykata, gjithashtu, konstaton se Kuvendi ka miratuar edhe ligjin nr. 9443, datë 16.11.2005 “Për ratifikimin e “Konventës mbi juridiksionin, e drejta e zbatueshme, njohja, zbatimin dhe bashkëpunimi në lidhje me përgjegjësinë prindërore dhe masat për mbrojtjen e fëmijëve” (*Konventa e Hagës mbi juridiksionin*” e datës 19 tetor 1996). Kjo konventë ka për qëllim përcaktimin e dispozitave të përbashkëta në lidhje me juridiksionin, të drejtën e zbatueshme, njohjen dhe zbatimin e masave për mbrojtjen e fëmijëve dhe parashikon Ministrinë e Drejtësisë si autoritet qendror për përmbylljen e detyrimeve të mësipërme.

40. Po ashtu, pjesë e sistemit juridik shqiptar është edhe Konventa e Hagës “Mbi aspektet civile të rrëmbimit ndërkombëtar të fëmijëve”, e datës 25 tetor 1980 (*në vijim “Konventa e Hagës”*), e cila është ratifikuar nga Kuvendi i Shqipërisë me ligjin nr. 9446, datë 24.11.2005 dhe ka hyrë në fuqi në datën 1 tetor 2007. Kjo Konventë ka për qëllim të sigurojë kthimin e shpejtë të fëmijëve që largohen apo mbahen pa të drejtë në shtetin kontraktues dhe që të drejtat e kujdestarisë dhe të kontaktit sipas ligjit të një shteti kontraktues të respektohen efektivisht në shtetet e tjera kontraktuese (*shih nenin 1*).

41. Gjykata konstaton se autoriteti qendror i ngarkuar me plotësimin e detyrave të përcaktuara nga Konventa e Hagës është Ministria e Drejtësisë (*shih nenin 6*), e cila, qoftë në mënyrë të drejtpërdrejtë apo me anë të një ndërmjetësi, për të arritur objektivat e Konventës duhet të marrë masa: a) për të *zbuluar vendndodhjen e një fëmije, i cili është larguar apo mbajtur pa të drejtë*; b) për të *parandaluar dëmtimin e mëtejshëm ndaj fëmijës ose paragjykimin të palët e interesuara duke marrë ose bërë që të merren masa të përkohshme*; c) për të *siguruar kthimin e vullnetshëm të fëmijës, ose për të arritur një zgjidhje paqësore të çështjeve*; d) për të *shkëmbyer, aty ku duhet, informacion në lidhje me prejardhjen sociale të fëmijës*; e) për të *siguruar informacion të karakterit të përgjithshëm sipas ligjit të shtetit të tyre, në lidhje me zbatimin e Konventës*; f) për të *filluar apo lehtësuar procedimin gjyqësor ose administrativ, me qëllim kthimin e fëmijës dhe në rastin e duhur, për të marrë masat për organizimin ose sigurimin e ushtrimit efektiv të të drejtave të kontaktit*; g) *kur e kërkojnë rrethanat, të sigurojë ose lehtësojë sigurimin e konsulencës dhe asistencës ligjore, duke përfshirë pjesëmarrjen e konsulentëve ligjorë*; h. të marrë masat e nevojshme administrative, për të siguruar kthimin e sigurt të fëmijës; i. për të informuar në lidhje me funksionimin e kësaj Konvente dhe sa të jetë e mundur, të eliminojë pengesat ndaj zbatimit të saj.” (*shih nenin 7 të Konventës*).

42. Po ashtu, Gjykata vëren se Konventa, krahas së drejtës së personit për të kërkuar kthimin e fëmijës, i cili është larguar apo mbajtur në shkelje të të drejtave të kujdestarisë, njeh edhe të drejtën e personit për të kërkuar ushtrimin efektiv të të drejtave të tij të kontaktit në të njëjtën mënyrë siç bëhet kërkesa për kthimin e fëmijës, duke iu drejtuar Autoritetit Qendror të vendbanimit të zakonshëm të fëmijës ose të një shteti tjetër kontraktues. Autoritetet qendrore janë të detyruara të bashkëpunojnë, të nxisin gëzimin paqësor të të drejtave të kontaktit dhe plotësimin e kushteve në të cilat mund të jetë objekt ushtrimi i këtyre të drejtave. Ato duhet të ndërmarrin hapa për të shmangur, sa më shumë që të jetë e mundur, pengesat ndaj ushtrimit të këtyre të drejtave dhe qoftë në mënyrë të drejtpërdrejtë apo me anë të ndërmjetësve, mund të iniciojnë ose ndihmojnë në fillimin e procedimit, me qëllim organizimin ose mbrojtjen e këtyre të drejtave dhe sigurimin e respektimit të kushteve ndaj të cilave mund të jetë objekt ushtrimi i këtyre të drejtave (*nenet 8 dhe 21*).

43. Përveç sa më sipër, Gjykata vlerëson të sjellë në vëmendje edhe nenin 8 të KEDNJ-së, që parashikon mbrojtjen e individit prej veprimeve arbitrare të autoriteteve publike dhe veçanërisht jurisprudencën e GJEDNJ-së në lidhje me të. Në një sërë çështjesh GJEDNJ-ja është shprehur se ekzistojnë detyrime pozitive të qenësishme për “respektimin” efektiv të jetës familjare (*shih Keegan kundër Irlandës, vendimi i datës 26 maj 1994, § 49; Ignaccolo-Zenide kundër Rumanisë, nr. 31679/96, § 94, 25 janar 2000; Iglesias Gil dhe A.U.I. kundër Spanjës, nr. 56673/00, § 49, 29 korrik 2003; Sylvester kundër Austrisë, nr. 36812/97, 40104/98, § 51, 24 prill 2003*). Lidhur me detyrimin e shtetit për të marrë masa pozitive, GJEDNJ-ja ka arsyetuar vazhdimisht se neni 8 përfshin të drejtën e prindit në marrjen e masave, me qëllim ribashkimin e tij me fëmijën dhe detyrimin e organeve shtetërore për të lehtësuar këtë ribashkim (*shih mutatis mutandis, Ignaccolo-Zenide, § 102; Maire kundër Portugalisë, nr. 48206/99, § 74, 26 qershor 2003; Pini e të tjerë kundër Rumanisë, nr. 78028/01 dhe nr. 78030 /01, § 175, 22 qershor 2004; Bianchi kundër Zvicrës, nr. 7548/04, § 85, 22 qershor 2006; Lombardo kundër Italisë, nr. 25704/11, 29 janar 2013; Nicolò Santilli kundër Italisë, nr. 51930/10, 17 dhjetor 2013*).

44. Gjykata, duke iu referuar jurisprudencës së GJEDNJ-së, rithekson se neni 8 i Konventës duhet të zbatohet në përputhje me parimet e së drejtës ndërkombëtare, në veçanti ato që lidhen me mbrojtjen ndërkombëtare të të drejtave të njeriut (*shih Streletz, Kessler dhe Krenz kundër Gjermanisë* (DHM), nr. 34044/96, 35532/97 dhe 44801/98, § 90, 2001-II dhe *Al-Adsani kundër Britanisë së Madhe* [DHM], nr. 35763/97, § 55, 2001-XI).

45. Duke iu rikthyer çështjes konkrete, Gjykata vëren se kërkuesi, duke e vlerësuar Ministrinë e Drejtësisë si autoritet përgjegjës në zbatimin e detyrimeve kushtetuese dhe ndërkombëtare në fushën e mbrojtjes të të drejtave të fëmijëve, i është drejtuar në mënyrë të përsëritur këtij institucioni. Drejtoria e Marrëdhënieve Juridiksionale me Jashtë, pranë Ministrisë së Drejtësisë, i është përgjigjur kërkuetit me shkresën nr. U-2/4prot., datë 17.2.2015, ku arsyetohet se “*njohja e vendimit civil të gjykatës shqiptare nga autoritet greke kërkohet direkt nga personi i interesuar vetëm pasi të jenë përkthyer dhe legalizuar konform marrëveshjes dypalëshe ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe Republikës së Greqisë ‘Për ndihmë të ndërsjellët gjyqësore në fushën penale e civile’*”. Gjykata konstaton se Ministria e Drejtësisë ka mbajtur të njëjtin qëndrim edhe në komentet me shkrim drejtuar Gjykatës Kushtetuese në datën 10.12.2015, ku midis të tjerash, shprehet se “*...vlerësojmë se Ministria e Drejtësisë ka marrë të gjitha masat e nevojshme dhe të dubura për të orientuar qytetarin në procesin e ekzekutimit të vendimit që po shqyrtohet duke mbajtur në konsideratë edhe rrethanat e veçanta të kësaj çështjeje*”.

46. Gjykata çmon se përgjigja e Ministrisë së Drejtësisë ndaj nevojës së kërkuetit për të marrë masa konkrete për të garantuar lidhjen midis tij dhe vajzës nuk është në përputhje me detyrimet pozitive që ka shteti shqiptar në këtë drejtim, në kuptim të së drejtës ndërkombëtare të të drejtave të njeriut. Gjykata vlerëson se detyrimet që burojnë për Ministrinë e Drejtësisë nga aktet ndërkombëtare, pjesë e sistemit juridik vendas, nuk kufizohen vetëm në sigurimin e bashkimit të fëmijës dhe prindërit ose kontaktin me ta, por ato përfshijnë të gjitha masat përgatitore për arritjen e këtij qëllimi. Gjykata thekson se vetëm sqarimi ose orientimi i kërkuetit mbi mjetet juridike në dispozicion është i pamjaftueshëm në kuptim të rolit dhe funksioneve që Konventa e Hagës i ngarkon Ministrisë së Drejtësisë, si autoritet qendror për garantimin e interesit më të lartë të fëmijës.

47. Gjykata vlerëson se angazhimi i Ministrisë së Drejtësisë në çështje që lidhen me mbrojtjen e interesit më të lartë të fëmijës duhet të jetë i dukshëm dhe efektiv, dhe me qëllim realizimin e këtij objektiv të rëndësishëm, domosdoshmërisht nevojitet marrja e masave emergjente për ngritjen dhe/ose forcimin e kapaciteteve të strukturave institucionale të specializuara për të vepruar brenda një kohe sa më të shkurtër dhe me profesionalizëm për të mundur zbatimin me efektivitet të vendimeve gjyqësore të formës së prerë. Përcaktimi i qartë i mënyrave të bashkëpunimit mes autoriteteve të brendshme, si në rastin konkret gjykatave dhe Ministrisë së Drejtësisë, për t’i bërë praktike dhe efektive garancitë e parashikuara nga marrëveshjet ndërkombëtare, mbetet një çështje prioritare.

48. Në këtë kuptim, Gjykata vlerëson se në mungesë të masave të përshkruara më sipër, sjellja e Ministrisë së Drejtësisë në rastin konkret nuk është në përputhje me kërkesën që sistemi juridik shqiptar, pas miratimit të Konventës së Hagës, të ofrojë një kuadër alternativ që i jep kërkuetit mbrojtjen e duhur praktike dhe efektive. Nisur edhe nga ky vlerësim, Gjykata arrin në përfundimin se përpjekjet e Ministrisë së Drejtësisë nuk kanë qenë institucionale dhe as efektive për të mundur të drejtat e kontaktit të kërkuetit me vajzën e tij të mitur, të larguar pa lejen e tij në Greqi.

49. Në përfundim, Gjykata konstaton se në çështjen objekt shqyrtimi ndodhemi para cenimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, të parashikuar nga neni 42 i Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë dhe neni 6/1 i KEDNJ-së, si rrjedhojë e mosëkzekutimit nga autoritetet e ngarkuara nga ligji dhe brenda një afati të arsyeshëm të vendimit gjyqësor të formës së prerë.

C. Për pretendimet e tjera

50. Kërkuesi ka pretenduar, gjithashtu, konstatimin e cenimit të nenit 8 të KEDNJ-së dhe po ashtu konstatimin e së drejtës për një proces të rregullt si rrjedhojë e mosgjyqimit brenda një afati të arsyeshëm të çështjes familjare nr. 9658, e regjistruar në datën 1.4.2014 nga Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë.

51. Gjykata vlerëson të mos vijojë me analizën e mëtejshme të pretendimit mbi cenimin e nenit 8 të KEDNJ-së, për sa kohë detyrimet që burojnë nga ky nen i Konventës dhe jurisprudenca e GJEDNJ-së për autoritetet shqiptare, kur çështja ka të bëjë me garantimin e interesit më të lartë të fëmijës, ishin pjesë e vlerësimeve dhe argumenteve për arritjen në përfundimin e cenimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor për shkak të mosekzekutimit të vendimit të formës së prerë.

52. Për sa i takon pretendimit për mosgjykimin, brenda afatit të arsyeshëm, të çështjes së re familjare të regjistruar në vitin 2014, Gjykata vlerëson se ky pretendim përbën një kërkim të ri të ndryshëm nga kërrimi i parë i objektit të çështjes dhe, si i tillë ai nuk mund të merret në shqyrtim në këtë vendim.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të nenit 131, shkronja “f” dhe nenit 134, pika 1, shkronja “g” të Kushtetutës, si dhe të neneve 72 dhe vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, njëzëri,

VENDOSI:

- Pranimin pjesërisht të kërkesës.
- Konstatimin e cenimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, si rrjedhojë e mosekzekutimit brenda një afati të arsyeshëm të vendimit të formës së prerë nr. 9376, datë 3.11.2008, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.
- Rrëzimin e kërkesës për pretendimet e tjera.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtar: Bashkim Dedja (kryetar), Vladimir Kristo, Sokol Berberi, Besnik Imeraj, Gani Dizdari, Fatmir Hoxha, Vitore Tusha, Fatos Lulo